

Джеймс Джойс

Пансионът

Мисис Мони беше дъщеря на месар. Беше от ония жени, които бяха способни да държат всичко в ръцете си, непоколебима жена. Беше се омъжила за майстора на баща си и отвори месарница близо до Пролетната градина. Но скоро след като почина свекъра ѝ, Мистър Мони се пропиля. Пропи се, доскоро абсолютен трезвеник, който мислеше само за дълга си. Беше безсмислено да го умолява, пак почваше след няколко дни. Биеше жена си пред клиентите и купуваше лошо месо, това му провали бизнеса. Една нощ я подгони със сатъра и тя трябваше да спи в съседите.

След това се разделиха. Отиде при свещеника и си извоюва развод, взе децата. Нямахме повече да му дава ни храна, ни пари, ни подслон, а и трябваше да се подписва в полицията. Беше окъсан тумбест алкохолик, с бяло лице, бели мустаци и вежди, над малки кръвясали очички и цял ден прекарваше в чакалнята, чакайки да се отвори място за работа. Мисис Мони, огромна импулсивна жена, прибра всички останали пари от месарницата и купи пансион на улица Хардуик. В къщата ѝ живееха основно туристи от Ливърпул или от островите, а от време на време и някой артист или музикант. Най-дълго се заседяваха чиновниците от града. Водеше домакинството внимателно и строго, знаеше кога да даде на заем, кога да е строга и кога да остави нещата да вървят по течението. Всичките млади мъже я наричаха „Мадам“. Плащаха по 16 шилинга на седмица за храна и легло (изключвайки бирата и скоча). Споделяха си всичко и си бяха доста близки един с друг. Разговаряха кой е протеже и кой аутсайдер. Джек Мони, сина на Мадам, чиновник на комисар на улица Флийт, имаше репутацията на труден човек. Занимаваше се с мръсни сделки и честичко се връщаше в малките часове на нощта. Когато срещнеш приятелите си, винаги имаше нещо, което да каже и винаги беше сигурен, че от това ще излезе нещо добро, някой кон или артистка. Имаше вицове в запас и пееше мръсни песнички. В неделя вечер почти винаги имаше някакво събиране в хола на Мисис Мони. Музикантите се радваха, Шеридън свиреше валс и полка, а Поли Мони, дъщерята на Мадам пееше. Пееше:

Аз съм... прекрасно момиче!
Не се срамувайте.
Знаете, че съм.

Поли беше сладко стройно деветнайсетгодишно девойче, имаше дълга мека коса и малки плътни устни. Очите ѝ, сиви на зелени точки,

имаха навика да гледат към тавана, когато някой ѝ говореше, приличаше на малка перверзна мадона. Отначало Мисис Мони я изпрати като машинописка в зърнената фабрика, но когато един от полицаите почна да идва всяка вечер у тях и да моли да поговори с Поли, Мисис Мони я върна обратно вкъщи и я накара да се занимава с домашната работа. Поли беше сладко момиче и взе ума на повечето от младите мъже. А и на младите мъже им харесваше мисълта, че има млада жена наоколо. Поли флиртуваше, но Мисис Мони знаеше много добре, че само щяха да я използват за кратко и че никой нямаше намерение за нещо сериозно. Нещата си вървяха така доста дълго време, а и Мадам се замисляше дали да не я прати пак като машинописка, тогава забеляза, че има нещо между Поли и един от младежите. Наблюдава двойката и се зае да оправя нещата, както си знаеше.

Поли много добре знаеше, че я наблюдават, но докато майка ѝ си мълчеше всичко си бе по старому. Нямаше открити караници и обяснения и дори когато в къщата започна да се говори за тяхната връзка, майката мълчеше. Поли започна да дебелее, което не беше много характерно за нея, а младият мъж изведнъж се разтревожи. Накрая, като реши, че това е най-подходящият момент Мисис Мони се намеси. Тя се справяше с моралните проблеми, както сатъра с месото, а в този случай трябваше да направи това, което имаше наум.

Беше чиста неделна утрин, ранно лято, топло, но със студен бриз. Всички прозорци на пансиона бяха отворени, а ленените завеси се издуваха към улицата. Камбанарията на Джордж Чърч биеше, приканваше вярващите, беше се образувал малък кръг пред портите. Беше края на закуската, масата в трапезарията беше отрупана с остатъците от бекона с яйца и ребърцата. Мисис Мони седеше на един стол и наблюдаваше как Мери разтребва масата. Каза ѝ да прибере коричките и остатъците от хляба за пудинга във вторник. Когато чиниите бяха прибрани, хляба събран, захарта и маслото под ключ, тя се замисли над снощният разговор с Поли. Нещата бяха както ѝ предполагаше, задаваше ясни въпроси, Поли отговаряше прямо. Разбира се и на двете им беше някак неудобно. Майката се притесняваше, защото не искаше да бъде прекалено високопарна и да не изглежда, че прави нещо тайно, а на дъщерята и беше неудобно, поради простата причина, че тези неща винаги я караха да се чувства неудобно, а ѝ защото не искаше, майка ѝ да си помисли, че в невинността си тя има намерения, извън майчините ѝ.

Мисис Мони инстинктивно погледна към малкия позлатен часовник на камината, после стана замислено. Беше 11:17, имаше достатъчно

време да се срещне с Мистър Дюран и после да хване трамвая на Марлборо. Знаеше, че ще спечели. На нейна страна беше общественото мнение, беше разгневена майка. Беше го оставила да живее под покрива ѝ, смятайки че е човек на честта, а той просто бе злоупотребил с гостопримството ѝ. Беше 34–35 годишен, следователно младостта не го оневияваше, нито пък незнанието, беше видял доста от света. Беше използвал предимството си пред невежеството и младостта на Поли, беше очевидно. Въпросът беше: Каква компенсация щеше да даде?

Трябваше да я компенсира с нещо. Всичко беше прекалено лесно за мъжете, можеше да прави каквото си иска, да си прави удоволствието, а жената поемаше цялата тежест. За някой майки бяха достатъчни парите, за да приключи проблема. Но не и тя! Единствената истинска компенсация за загубената чест на дъщеря ѝ беше сватбата. Преброи си козовеите отново, преди да изпрати Мери до стаята на Дюран на горният етаж, да му каже, че Мадам го вика. Предчувстваше успеха си. Беше сериозен младеж, а не някой боклук и кавгаджия като останалите. Ако беше Шеридън, Мийд или Бантам Лионс задачата ѝ щеше да бъде далеч по-трудна. Всички наематели знаеха за връзката им, а някои и детайли. А ѝ той работеше в голяма католическа фирма за търговия на вино и публичността щеше да му коства работата. Ако се съгласеше, всичко щеше да е ок. Знаеше, че той е добър, а и му вървеше в работата.

Мина почти половин час. Стана и се огледа в огледалото. Решителното изражение на облото ѝ цветущо лице я зарадва, замисли се за майките, които не изпуснаха дъщерите си от поглед.

Тази сутрин Мистър Дюран беше наистина уплашен. Опита се да се избърсне, но ръката му трепереше. Тридневната червена брада опасваше лицето му и на всеки две три минути му се замъгляваха очилата, трябваше да ги маха и да ги почиства с кърпичката си. Споменът за снощната изповед му причиняваше болка, свещеникът беше разчепкал всеки детайл от тази връзка и накрая беше преувеличил греха му, че се зарадва, че ще трябва да го изкупи. Злото беше сторено. Какво можеше да направи сега, освен да се ожени за нея или да избяга? Знаеше, че говорят за връзката им, а сигурно и работодателят му беше чул. Дъблин е толкова малък град, всеки знаеше всичко за всеки. Усети как сърцето му се качва до гърлото, само при представата как го вика стария Мистър Леонард: Пратете Мистър Дюран при мен, моля!

Всичките онези години за нищо! Всичката работа и усилия хвърлени на вятъра. Като млад беше вършил какви ли не дивотии, беше свободомислещ и дори отричаше съществуването на Господ пред приятелите

си в кръчмата. Но това беше минало... далечно минало... Сега си купуваше ежеседмично „Рейнолдс Нюспейпър“, но изпълняваше религиозните си задължения и в девет десети от живота си живееше нормален живот. Имаше достатъчно събрани пари за дом, но не беше в това работата. Семейството му нямаше да се съгласи с нея. Първо репутацията на баща ѝ и после това че майка ѝ държи пансион и имаше известна лоша слава. Можеше да си представи какво щяха да си помислят приятелите му и как щяха да му се присмиват. Тя беше и простовата, казваше например „Видех го“ и „Ако Знай'х“. Но какво значение би имала граматиката, ако наистина я обичаше? Не се беше питал дали това което беше сторил го е накарало да я харесва или да я ненавижда. Разбира се, че ѝ той участваше! Инстинктивно искаше да си остане свободен, а не да се жени. Казваха, веднъж като се ожениш е свършено с теб!

Докато седеше безпомощно в края на леглото по риза и панталони, тя почука и влезе. Каза му всичко, каза че е разказала всичко на майка си и че майка ѝ искала да говори с него на сутринта. Плачеше, обгърна врата му с ръце и каза:

– О, Боб, Боб, какво да направя? Какво да направя сега?

Каза, че искала да сложи край на живота си.

Той я прегърна вяло, каза ѝ да спре да плаче, че всичко ще е наред, да не се страхува. Почувства допира на гърдите ѝ през блузката.

Не беше само негова грешката. Спомняше си добре, с услужливата памет на жертвата, първият път милваше роклята си, дишането ѝ, милувките ѝ. По-късно една нощ, докато той лежеше гол на леглото, тя почука на вратата. Искала да си запали свещта от неговата, тъй като нейната била изгасена от вятъра. Беше ѝ за първи път. Носеше прозрачен отворен жакет от бархет. Белите ѝ крачка светеха на светлината на луната, в отворените кожени чехли, а кръвта ѝ гореше в парфюмираното тяло. Докато палеше свещта си се понесе ухание на парфюм от ръцете и китките ѝ.

Тя идваше при него нощите, тя беше онази, която сгорещаваше атмосферата на вечерята. Добре знаеше, колко малко яде, след като щеше да я усеща до себе си в нощите, в спящата къща. И нейното благородие! Независимо дали нощта беше топла или студена, тя винаги имаше чаша пунш, прибрана специално за него. Вероятно щяха да са щастливи заедно...

Обичаха да се качват горе по чорапи, със свещ в ръка, да си казват с неохота лека нощ. Целуваха се. Спомняше си очите ѝ, допира на ръката ѝ, екстаза...

Но екстаза свършваше... Повтори си фразата ѝ, само че на себе си Какво да направя? Инстинктът на жертвата се върна пак. Но грехът беше налице, а честта му казваше, че грехът трябва да бъде изкупен.

Седяха с нея на леглото, когато влезе Мери и каза, че Мисис го чака на партера. Стана, за да наметне палтото си, по безпомощен от всякога. Облече се и я прегърна. Всичко ще е наред, без страх! Остави я да плаче на леглото и да шепне „О, Боже!“

Надолу по стълбите очилата му се замъглиха, трябваше да ги свали и почисти. Искаше да се качи на покрива и да полети към една друга страна, без мъка, без да чува никога повече за цялата тази история, но нещо го дърпаше все по-надолу, стъпало по стъпало. Злобните лица на Мадам и на шефа му го гледаха безмилостно. На последното стъпало се размина с Джак Мони, който носеше две бутилки Бас. Поздравиха се студено, очите на влюбения си отпочинаха за малко върху топчестото му лице на булдог и малките му груби дебели ръце. На долният етаж се обърна и видя, че Джак го следи на вратата.

Изведнъж си спомни, че една нощ един от тъй наречените артисти, малък рус лондончанин, доста свободно флиртуваше с Поли. Цялата история завърши с намесата на Джак. Тръгнаха да го успокояват. Малкият артист, по-блед от обикновено, се засмя и каза, че не искал да стане някоя беля, но Джак се разкрещя, че ако някое момченце се опитва да си играе със сестра му, ще му избие зъбите от устата и ще му ги натика в грълото.

Поли седеше на леглото, плачейки. После си изтри очите и отиде до огледалото. Намокри края на къпата и освежи очите си със студената вода. Погледна се в профил и намести фибите зад ухото си. После се върна на леглото и седна свила крака. Загледа се във възглавниците и в съзнанието ѝ се появиха сладки топли спомени. Облегна се на рамката на леглото и се замечта. Вълнението изчезна от лицето ѝ.

Чакаше тихо, почти весело, без страх, в паметта ѝ се прокрадваха картини а щастие и бъдеще. Толкова надълбоко потъна в желанията и в бъдните картини, че вече не виждаше нито възглавниците, нито стаята, нито си спомняше какво чака.

Накрая чу майка си да я вика. Скочи на крака и се затича по стъпалата.

– Поли! Поли!

– Да, мамо!

– Ела, скъпа, Мистър Дюран иска да говори с теб!

Най-сетне си спомни какво чакаше.

КРАЙ

© 1914 Джеймс Джойс
© 2008 Мирена Пламенова, превод от английски

James Joyce
The Boarding House, 1914

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5483>]